

پنج قانون جدید کتابداری

نوشته : مایکل گورمن^۱

ترجمه: قنبر احمدی^۲

چکیده : نویسنده این مقاله با نگاهی به اصول پنجگانه رانگانانان به خود جرأت داده است با توجه به عصر حاضر پنج اصل جدیدی را پیشنهاد دهد و به بررسی این اصول جدید بپردازد. این اصول جدید عبارتند از:

کتابخانه‌ها به بشریت خدمت می‌کنند؛ همه شکل‌هایی را که توسط آنها دانش مبادله می‌شود مهم شمارید؛ برای گسترش خدمات، هوشیارانه از فن‌آوری استفاده کنید؛ از دسترسی آزادانه به دانش حمایت کنید؛ به گذشته افتخار کنید و آینده را بیافرینید.

کلیدواژه‌ها : پنج اصل کتابداری رانگانانان ، پنج اصل جدید کتابداری، اصول پنجگانه کتابداری، اصول پنجگانه جدید کتابداری

ویراستار AACR2 اعتقاد دارد که اصول فراهم‌آوری و حمایت از دسترسی به اطلاعات، نیاز به تحولی اساسی دارد که از سال ۱۹۹۰ شروع شده است.^{۲۱}

بیش از ۶۰ سال پیش کتابدار بزرگ هندی اس. آر. رانگانانان پنج اصل علوم کتابداری خود را منتشر کرد. این جملات کوتاه - بدون در نظر گرفتن شکل بیان -

امروزه نیز در همان حد معتبر باقی مانده‌اند. پنج اصل رانگانانان عبارتند از:

- کتاب برای استفاده است؛
- کتابها برای همه هستند؛
- هر کتابی خواننده‌اش
- در وقت خواننده صرفه‌جویی کنید؛
- کتابخانه نهادی رو به رشد است.

با نگرشی به قبل از سال ۱۹۳۱، انسان می‌تواند در این قوانین واقعیت‌هایی را ببیند که در کاربرد کتابداری امروز نیز قابل اجرا هستند، همان گونه که در کتابداری فردا نیز قابل اجرا خواهند بود. فرآیند کمک - نگارندگی یک کتاب تازه منتشر شده، و با تفکر درباره موضوعات مورد اشاره، به خود جرأت دادم

1 Michel Gorman

2 کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی سازمان صدا و سیما

پنج قانون جدید کتابداری تدوین کنم که تفسیر دوباره‌ای از اصول رانگاناتان در بافت کتابخانه‌های امروز و کتابخانه‌های احتمالی آینده باشند من این قوانین را در کمال تواضع پیشنهاد می‌کنم که بر دوش غول حرفه ما استوار است.

کتابخانه‌ها به بشریت خدمت می‌کنند

اخلاق برجسته کتابداری خدمت به اشخاص، اجتماع و بطور کلی جامعه است. منظور من از "خدمت" کمک به اعمال شخصی و تقویت امیال زیاد نوع بشر است. فراتر از آن خدمات کتابداری به یک کیفیتی از دقت، مطابق رفتار خودزیستی و برای نفوق جستن به انتظارات استفاده‌کنندگان کتابخانه توجه دارد. پاسخ به این سؤال "چگونه تغییرات خدمت به وجود خواهید آورد تا کتابخانه بهتری ارائه دهید؟" یک تحلیل اثربخش مهم است.

انگیزش الزام روانشناختی سرویس به استفاده‌کنندگان دارای مستش‌های موفقیت‌آمیز ریشه‌داری در کتابداری است و پاداش معنوی آن خیلی زیاد می‌باشد. به قول "لی فینکس"^۳ مربی کتابداری "ما باید انگیزش با شکوهی را در نوع دوستی مان برای شخصی که دارای روحیه معنوی وابسته به روانشناسی پسندیده‌ای است" بپذیریم. جنبه دیگر این قانون تأکیدش بر بشریت است. وظیفه ما روی جستجوهای منحصر به فرد از واقعیت‌ها برای اهداف وسیع‌تر تمایلات فرهنگی است.

همه شکل‌هایی را که به توسط آنها دانش مبادله می‌شود مهم شمارید

افسانه‌های زیادی با به‌کارگیری فن‌آوری الکترونیکی از جمله "مرگ کتاب"، "جامعه بدون کاغذ" و دیگر رؤیاهای و کابوس‌ها برخاسته است. واقعیت در این نهفته است که همه اشکال ارتباط بطور کلی بر آن بوده است که هر رساننده‌ای بتواند بر فضا و زمان غلبه کند، باید بپذیریم که در آینده کتابخانه از انواع وسایل انتقال دهنده دانش و اطلاعات استفاده خواهد کرد و در واقع ابزارهای ارتباطی را که در ابداع تاریخی مؤثر هستند را مطالعه خواهد کرد.

هر ابزار جدید ارتباطی، افزایش و تکمیل همه ابزارهای قبلی است. به ظاهر این مرحله چاره‌ناپذیری است، با وجود آنکه حقیقتاً هر ابزار جدیدی متأثر از پیشگویی‌هایی است که شکل‌های قبلی را از صحنه بیرون می‌کنند و بدون هیچ دلیلی به چاپ کاغذ، تصاویر روی فیلم یا شیارهای روی دیسک‌ها و به پیشنهادهای فن‌آورانه دیگری که بر مبنای استفاده اختیاری انجام می‌شود ارتباط دارد. نکته در اینجا است، اما جایگزینی چاپ کاغذی و غیره هنگامی که فن‌آوری جدید تأثیر کمتری بر هزینه زیاد یا وضع نامساعد دیگر داشته باشد، بهترین رویکرد برای کتابخانه‌های آینده در این اصل سودمندی آن است.

برای گسترش خدمات، هوشیارانه از فن‌آوری استفاده کنید

فن‌آوری یک تقسیم‌بندی غلط را که برای خیلی از کتابداران اهمیت دارد، به وجود آورده است. اگر چه تقریباً این ذهنیت غلط در حال برچیدن است. چون یک شخص نمی‌تواند تغییرات و بهبود در کارها و یا یک نوآوری بی‌روح را انتخاب کند.

پیشرفت در کتابداری با استفاده از فن‌آوری و ابزار ارتباطی جدید در برنامه‌ها و خدمات موجود

بطور کامل موفقیت‌آمیز بوده است. کتابداران گاهی اوقات پذیرش کمتری در هر ابداع جدیدی داشته‌اند. برای استفاده آگاهانه از فن‌آوری پیچیده و برای حل مشکلاتی که ترجیحاً در استفاده از فن‌آوری جدید بر مبنای اثربخشی - هزینه و کارایی - هزینه سنجیده می‌شوند، پاسخ‌هایی را جستجو می‌کنند.

فراتر از اینها، برحسب خدمات انواع ابداع‌های پیشنهاد شده و تجدیدنظر شده روی برنامه‌ها و خدمات به استفاده‌کنندگان برحسب کارهایی در جریانی که در حال مایشینی شدن هستند، ترجیحاً به صورت ماشینی آن طوری که شخص می‌خواهد تأثیر می‌گذارد.

فهرست‌های پیوسته نسبت به کارت و فهرست‌های میکروفرم بهتر هستند. شبکه خدمات نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی نسبت به فهرست‌های چاپی دارای ثبات بهتری هستند، بدون هیچ چشمداشتی کتابخانه‌های مدرن باید امانت الکترونیکی، فراهم‌آوری و کنترل بر نظام‌ها داشته باشند و باید دستیابی به آنها به وسیله ابزار یا وسایل دیگری، برای دنیای داده‌های رقمی و عواملی از انواع (عددی، کتابشناختی، تصویری و متنی) فراهم گردد.

برای روشن‌تر شدن قوانین مربوط به ارتباطات الکترونیکی و ارتباطات غیرالکترونیکی، بهترین روش برای نگهداری و دستیابی به داده‌های کوچک، بسته‌های مجزای متنی، عددی و اطلاعات دیداری (مانند چیزهایی که در خیلی از آثار مرجع یافت می‌شود) است. هر یک از رسانه‌های دیگر، حوزه‌هایی دارند که بهترین آن، به خصوص نشر کاغذی سرآمد رسانه‌ها برای دانش ارتباطات جمعی برای خواندن، نگهداری و حفاظت است.

از دسترسی آزادانه به دانش حمایت کنید

دو تا از ارزش‌های توسعه‌یافته به وسیله "لی‌فینکر" بیان شده درخواست یک رکورد و مسؤلیت داشتن نسبت به کتابخانه همچون یک مؤسسه که ارزش‌های وابسته به حکومتی و پیشکاری است.

نسل آینده خواهند دانست که ما فقط نگهداری و محافظت کرده‌ایم. این یک مسؤلیت سنگینی است و یک شخص باید اهمیت همه کتابخانه‌ها را بداند. در پی آن، ستودن ما از نگهداری و محافظت، آزادی فکر، برای مواد امروزی باید ادامه داشته باشد. با این وجود، این یادداشت‌ها اجازه خواهند داد که پیشینه‌هایی از گذشته ظاهر نشوند که نوعی ممیزی و سانسور هستند.

کتابخانه‌ها، آرشیوی از دستاوردهای بشری و مجموعه دانش قرون و عصرها هستند، این قانون مهمی است که باید اول از همه هر تغییر فن‌آورانه را در نظر بگیرند. کتابخانه‌ها، مرکزی برای آزادی اجتماعی، سیاسی و معنوی هستند یک جامعه واقعاً آزاد بدون کتابخانه‌هایی که آزادانه برای همه در دسترس باشند، مجموعه‌ای ضد و نقیض است. یک جامعه با کتابخانه سانسور شده، جامعه‌ای است که به درد حکومت ستمگر می‌خورد به همین دلیل کتابخانه‌ها باید پیشینه‌های تمامی جوامع و اجتماع را نگهداری کنند و این پیشینه‌ها را برای همه نسل‌های بعدی قابل دسترس سازند.

به گذشته افتخار کنید و آینده را بیافرینید

ما در عصری زندگی می‌کنیم که مقدار کمی از آن شناخته شده است و برای آگاهی رساندن به اعمال

زمان حاضر به کار نمی‌رود. هر شخص می‌تواند تأثیرات بد آن را روی جامعه، سیاست‌ها و زندگی روزانه که نادیده پنداشته‌اند، ببیند. با توجه به اظهارات مشهور "جرج سانتیاناس"، "کسانی که از گذشته درس نمی‌گیرند محکوم به تکرار آن هستند"، هیچ کس نباید به چیزهای قدیمی بپیوندد فقط به خاطر اینکه آنها قدیمی هستند و هیچ شخص نباید به چیزهای گذشته به خاطر اینکه آنها قدیمی هستند، بی‌توجه باشد.

کتابخانه‌های آینده نه فقط باید بهترین حافظ گذشته باشند، همچنین یک حسی از تاریخ کتابخانه‌ها و ارتباطات بشری باید باشند. بدون اینها، کتابخانه واکنش کامل از چیزی خواهد شد که از آن به بعد گاهی اوقات مفید بوده و گاهی اوقات مفید نیستند، اما هرگز مرکزی برای جوامع بشری نخواهند شد.

به خاطر ارزش تاریخی و ارزش‌های بادوام دانش و استمرار رسالت ما، کتابخانه هرگز نابود نخواهد شد. در پی این بیان، زمان آینده در زمان گذشته ادامه خواهد داشت تا آنجایی که باید برای مبارزه با نوآوری، مورد پسند باشد، اما کتابخانه به یک ترکیب معقولی از گذشته و آینده و با هوشیاری، به روش بدون احساس و عاطفه نیاز دارد.

پنج قانون جدید کتابداری

منابع

1. Gorman, Michel. "Five new laws of librarianship". American libraries September 1995.